

Stanisław Koziej

**CIĄGŁOŚĆ I ZMIANA
BEZPIECZEŃSTWA IIIRP**

*Tezy do debaty w Klubie Obywatelskim,
Gryfice, 6.12.2016 r.*

Etapy ewolucji bezpieczeństwa III RP

- **Okres III RP to dynamiczny proces zmian i ciągłości w sprawach polskiego bezpieczeństwa**
- **Możemy w nim wyróżnić 5 głównych elementów/etapów:**
 - *dwie zmiany obiektywne i jedną subiektywną*
 - *dwa okresy ciągłości*

Zmiany bezpieczeństwa III RP

- przełom lat 80./90.: zmiana *rewolucyjna/nieprzygotowana* - wyrwanie się z ubezwłasnowolnienia strategicznego w Układzie Warszawskim i zerwanie z PRL,
- próg XXI wieku: zmiana *ewolucyjna/przygotowana* - wstąpienie do zachodnich struktur bezpieczeństwa (NATO i UE),
- obecna zmiana od 2015 roku: zmiana „dla zmiany”, *kontrrewolucyjna/chaotyczna* - próba zerwania ciągłości całego 25-lecia i powrotu do PRL(bis).

Okresy ciągłości bezpieczeństwa IIIRP

- **lata 90.:** okres *wymuszonej samodzielności strategicznej*,
- **pierwsze 15-lecie XXI wieku:** lata *planowego* zakorzeniania polskiego bezpieczeństwa w strukturach euroatlantyckich (NATO i UE)

Rewolucyjny przełom lat 80./90.

- **W myśleniu strategicznym: od ubezwłasnowolnienia strategicznego do samodzielności strategicznej,**
- **W planach operacyjno-strategicznym: od operacji sojuszniczych (w UW) do narodowych,**
- **W programach rozwoju: od armii i innych struktur bezpieczeństwa pod kontrolą partyjną do demokratycznej/cywilnej kontroli nad nimi**

Dekada lat 90.: wymuszona samodzielność strategiczna

- **Strategia bezpieczeństwa i obronności z 1992 roku: określenie członkostwa w zachodnich strukturach bezpieczeństwa jako głównego celu strategicznego,**
- **Dyrektywa i plany obrony samodzielnej („na wszystkich azymutach”), w tym koncepcja obrony manewrowej oraz przygotowania struktur państwa podziemnego,**
- **Budowanie systemu obronności: militarne i pozamilitarne; stopniowa transformacja sił zbrojnych z ciężkich w lekkie, z uderzeniowych w obronne, przygotowanie się do integracji z NATO w ramach PdP.**

Zmiana ewolucyjna na początku XXI wieku

- **Wstąpienie do NATO/UE i ewolucyjne przejście od samodzielności strategicznej do bezpieczeństwa sojuszniczego,**
- **Przyjęcie zawczasu przygotowanych nowych strategii bezpieczeństwa i obronności w warunkach członkostwa w systemach sojuszniczych,**
- **Wprowadzenie stałego budżetowania obronnego na poziomie 2% PKB.**

Zakorzenianie Polski w strukturach zachodnich

- **Udział w kształtowaniu koncepcji strategicznych NATO/UE i uzyskanie planów ewentualnościowych: strategia z Lizbony, szczyty w Chicago, Newport jako reakcja na zwrot strategiczny Rosji i jej agresję na Ukrainę,**
- **W Polsce odejście od koncepcji „polityki ekspedycyjnej” na rzecz obrony własnego terytorium („doktryna Komorowskiego”),**
- **Utrwalanie zintegrowanego podejścia do sprawy bezpieczeństwa narodowego i uporządkowanie narodowego cyklu przygotowań strategicznych: Strategiczny Przegląd BN, Biała Księga BN, nowa Strategia BN, P-SDO, Doktryna Cyberbezpieczeństwa, system dowodzenia SZ oraz kierowania obroną państwa w warunkach współczesnych zagrożeń (hybrydowych, podprogowych).**

Zmiana kontrrewolucyjna od 2015 r.

- **W NATO jest słuszna kontynuacja polityki, natomiast w UE następuje stopniowa i niebezpieczna peryferyzacja POLSKI, potęgowana informacyjnymi „wpadkami” decydentów politycznych,**
- **W praktyce krajowej następuje zrywanie ciągłości cyklu strategicznego w państwie:**
 - **w wymiarze operacyjnym: jest Strategia BN z 2014 r. i P/SDO z 2015 r., ale nie ma ich wdrażania (plany operacyjnych struktur państwa na czas zagrożenia i wojny, ćwiczenie systemu kierowania typu KRAJ),**
 - **w wymiarze preparacyjnym: są prezydenckie GKRSZ z 2015 r., ale nie ma Programu na lata 2017-26, opóźniane są główne programy modernizacji wojska (OPRak, śmigłowce), tworzy się ich kosztem kontrowersyjne Wojska OT, trwa upartyjnianie, ideologizowanie wojska w stylu PRL.**

Podsumowanie

- **Polska w ostatnim ćwierćwieczu uzyskała po raz pierwszy od czasów swojej jagiellońskiej mocarstwowości poczucie względnego bezpieczeństwa dzięki udziałowi w zachodnich strukturach bezpieczeństwa, zapewniającemu wyrwanie się z tzw. „szarej strefy strategicznej” między Rosją i Zachodem.**
- **Konieczna jest ciągłość strategiczna tych wysiłków zarówno na arenie międzynarodowej (NATO, UE, USA), jak i krajowej.**
- **Niestety, prowadzona obecnie polityka zrywania ciągłości, niszczenia dorobku Polski, zmiany dla samej zmiany, powrotu do praktyk politycznych PRL – wszystko to wprowadza coraz więcej ryzyk do środowiska i systemu bezpieczeństwa Polski.**